

עיתון יפנת לתורה

מה היית אתה עושה אילו היית ראש שרות-הבטחון-הכללי? איך היית אתה מגיב על פסק-הדין של שלושת השופטים העליונים בפרשת אהרון כהן? לפני ארבע שנים אסרת אדם חשוב, צמוס זכויות, בעל מעמד לאומי ושם בינלאומי, חבר המרכז של מפלגה קומוניסטית. הודעת לציבור הרחב שזהו מרגל מסוכן של מעצי מה עוינת. לא השגרת ספק שהוא פגע פגיעה ממאירה בבטחון המדינה. ונוסף לכל הכרות על עצמך שאינך טועה לעולם — וכי שום אדם, שהואשם על-ידי שרות-הבטחון, לא זוכה מעולם בבית-המשפט.

זהנה התמוטט הכל: שופט עליון אחד זיכה את אהרון כהן מכל אשמה. השופט ויתקון עשה זאת בפסק-דין מבריק, המפחיע בחירותו לפסיכר לוגיה של אהרון כהן. אנחנו, המכירים את אהרונצ'יק מזה שנים, יכולים רק להתפעל מאבחנה דקה זו של תכונותיו האישיות, ש-בלעדית אי-אפשר להבין כמה מפרטי הפרשה. שני השופטים העליונים האחרים הכריזו כי כהן לא מסר שום אינפורמציה סודית. הם זיכו אותו מן האשמה שאסף או מסר ידיעות בטחוניות. יחד עם זאת קבעו ש-עליהם להרשיע את כהן לפי החוק הקיים — והם גינו חוק זה בלשון חריפה.

ולא די בכך: **בל שלושת השופטים, בפסקי-דינם הנפרדים, מתחו ביקורת קמלנית עליון באופן אישי. הם קבעו שמסרת בבית-המשפט עדות שאסור היה לשופט להרשותה. לי מנעשה האשימו אותך מפורשות בנסיון להשפיע על השופטים בדרך שאינה הוגנת.** אחרי כל אלה, מה היית עושה אילו היית ראש שרות-הבטחון? **היית מסיק את המסקנה ההוגנת, ומגיש את התפטרותך.** אילו היית ראש שרות-הבטחון בבריטניה או בארצות-הברית, גם לא היה הדבר תלוי ברצונך הטוב. היית מקבל על כך רמו.

★ ★ ★
אם כן, הבה ונראה מה עשה ראש שרות-הבטחון-הכללי. הוא לא התפרסם חס ושלום. בישראל אין מתספרים. הוא גם לא התגונן. הוא ידע כי ההתקפה היא ההגנה הטובה ביותר. וכך זכינו, בעשרת הימים האחרונים, לשיעור בתורה שמה: **שטיפת-מוח ציבורית. הבטיחה שעמדה בפני שרות-הבטחון חזן היתה: אין להפוך שחור ללב, ליל ליום? איך לשנע את אהרן כהן? איך פסקי-הדין, שהרס את בניין העלייה ככית קלפים, הוא נצחון גדול לש"ב, אישור לכל האשמותיו?**

יתכן שאתה היית אומר: לא כדאי אפילו לנסות. הדבר אינו אפשרי. העתונות היא חופשית, והציבור אינו מורכב ממוטמטמים. אבל ראש שרות-הבטחון-הכללי סבור אחרת. הוא ניסה. הנה פרי מיי המיבצע:

כיום בו ניתן פסק-הדין, לא ניתן לפרסמו. מטעמי בטחון. אמנם, בסופו של דבר לא נמחקו מתוכו אלא שתיים-שלוש מלים, אך הדבר שימש אמתלה מצויינת לעיבוד הסירוס במשך כמה ימים.

התוצאה: המהלומה הגדולה חולקה לכמה מכות קמנות יותר. תחילה שמע הציבור כי שופט אחד זיכה את כהן ושני אחרים הפחיתו את עונשו — אך הוא לא שמע את המלים המוחצות של השופטים על חוק-התועבה. נתקבל הרושם: כהן אונם אשם, אך השופטים ריחמו עליו. עיבור יומיים הותר פסק-הדין לפרסום — אך לא נמסרו העתקות לעתונים.

ששה ימים אחרי מתן פסק-הדין עוד לא יכול היה עתונאי אחראי להגיב עליו הגבה סופית.

★ ★ ★
רק אז נמסרו פסקי-הדין לפרסום. אך מנגנון-החושך, שסוכניו יושבים בכל עתוני ישראל ושולטים באחדים מהם, דאגו לפרסמם. היה זה פירסום מוזר ביותר. גם מעריב וגם הארץ פירסמו תחילה את פסקי-הדין של הרוב בלבד. היה ברור כי הקורא הרגיל לא יקרא את הנוסח המלא, הארוך, הגדוש מונחים משפטיים שאינם מובנים לו. הוא יקרא רק את הכותרות, ואולי כמה מן הקטעים המודגשים באותיות שחנות.

שני העתונים לא שמו בכותרת את המשפט המכריע, הקובע, כי

שות סודיות בשעות החושך, רישומים ב' יומן בצורה מוסווית, קבלת משימות מי סוכן-מדיעין של מדינה זרה — למרות כל אלה סבור השופט ויתקון, בדעת מיעוט, כי אהרון כהן נתן הסבר סביר למגעיו עם איש המשלחת הזרה.

מי שלא קרא את אלפי המלים של פסקי-הדין המזהיר, הכתוב כי צורה משפטית יבשה, מוכרח לי קבל מכותרת זו את הרושם, כי השופט העליון ויתקון הוא אדם תמוה ותמהוני.

וגם בכך לא די. כמו בפסקי-הדין של השופט לנדוי, דאגו העורכים להבליט גם בפסקי-הדין של השופט ויתקון באותיות השמנות את הקטעים הניראים כמויקום ל' כהן. מי שהסתפק בקריאת קטעים מודג-

אהרון כהן ופרקליטו, אליעזר טויסטר — פה אחד

שים אלה, מבלי לקרוא מה כתוב לפנייהם ואחריהם, יקבל רושם מוטעה לגמרי.

★ ★ ★
ראה כי מנגנון-החושך לא היה בטוח כי כל התחבולות האלה יספיקו כדי לשטש את הרושם האמיתי, ולשים במקורו רושם כוזב ומפוברק.

גם מעריב וגם הארץ מצאו חובה לעצמם להקדיש מאמרים ראשיים לפסקי-הדין. על מה דיברו שני עתונים ליברליים ונאורים אלה? האם יצאו בהתקפה מוחצת, בדרישה לבטל את חוק-התועבה, אשר פסקי-הדין הרוב מגנה אותו בחריפות כה רבה? חס ושלום.

שני המאמרים — ועוד שורה שלמה של מאמרים בעתונים אחרים — דומים זה לזה כמו טיפות מים. אדם תמים יכול היה לחשוב שאיש אחד כתב או הכתיב אותם. או שמה אין זו תמימות דיוקא?

מעריב: "הרשעתו של אהרון כהן באשמת מסירת ידיעות לסוכן זר אושרה... עובדה משפטית זו אין לסטטסה". הארץ: "נעדר (מפסקי-הדין) זיכוי משפטי או מוסרי של ה'נידון'. מעריב: "הביקורת על ניסוח ה'סיף בחוק בטחון המדינה אינה נורעת מהרשעתו של אהרון כהן". הארץ: "יש בפסקי-הדין הסתייגות טכנית לגבי הקונסטרוקציה המשפטית". וכן הלאה.

הפלא ופלא: "הסתייגות טכנית" נית' כמעט המכריח שופטים לש' לוח אנשים לשנים ארוכות למאי פרי!

כעורך הארץ מכהן כרגע מר אברהם שויצר, לשעבר ממקורבי משה דיין וכיום ממקורבי שמעון פרס. עורכי מעריב הם האדונים דיסנצ'יק ורוזנפלד, שזיקתם למנגי-

נונים השונים הובלטה בפרשת סובלך.

★ ★ ★
אין טעם שנסלה את עצמנו. תגובה זריזה ומחוכמת זו של שרות-הבטחון השיגה את מטרתה במידה רבה. פסקי-הדין של בית-המשפט העליון היווה הזמנה ברורה לציבור להתקומם נגד ניסוח חוק בטחון המדינה, ולנהל מערכה לשינויו. אך השי"ב אינו יכול להתר על חוק — המקנה לו את שלטונו הבלתי-מסויב.

בעזרת שלטונו על העתונות, עלה בידי השי"ב להקחות את החוד של פסקי-הדין ולהרגיע את הציבור המודאג. מערכה ציבורית נגד חוק מופשט יכולה לקבל תנופה המונית רק כאשר עומדת במרכזה פרשה של עהל אישי. עהל משוע כזה נעשה לאהרון כהן, שנקרע מביתו וממשפחתו, שמעמדו הציבורי נהרס, וש-פירסום ספרו המונומנטלי נבצע זה שנים.

לכן היה חשוב לש"ב למנוע את הרושם כי האשמותיו התפוצצו כבועת כבון, וכי לא נותרה מהן אלא הרשעה טכנית על פי סעיף מביש, נגד הכרתה של השופטים.

★ ★ ★
אולם מבצע למסך הסילופים, הצאיר האמיתות, הציטוט המטעה ומאמרי ה' סוכנים, בולטות העובדות היסודיות: נקבע פה-אחד כי אהרון כהן לא מסר למדען הזר שום אינפורמציה סודית ושום אינפורמציה בטחונית. נקבע פה-אחד כי כהן מסר למדען הזר רק "ידיעות" מן הסוג המופיע יום-יום בכל עתון, באישור הצנזורה. כדברי השופט ויתקון, "הרחבנו את המושג ידיעה עד כדי שיכלול כמעט הכל".

נקבע פה-אחד כי הידיעה הי' תיידה שנמסרה על-ידי כהן למדען הזר על פי בקשתו היתה סקירה על רעיונותיה והר' ככה של הפגזה השמית, גוף פומבי וחוקי שפירסם דברים אלה ברבים — ושהיה ממציא ברצון את פרסומיו לכל סוכן זר. (אחת ממטרותיו המוצהרות היא להביא את רעיונותיו לידיעת ממשלות זרות, בעיקר ערביות, ואף אני פעלתי לא מעט בכיוון זה.)

נקבע פה-אחד כי כהן לא הסתיר את מגעיו מעולה, אלא פירסם אותם בעצמו, וכי מעולם לא נדרש ולא נתבקש על-ידי מישהו להסתיקם. לאור עובדות אלה, שעליהן אין שום ויכוח בין השופטים העליונים, אפשר להגיע רק לסיכום הבא:

היתה זו שערורייה שאין בדוגי מתה לאסור את אהרון כהן ולחי עמידו לדין, תחת להודיע לו פשוט כי המדען הוא סוכן זר ולדרוש ממנו להפסיק מגעים אלה.

פעולת השי"ב בפרשה זו, בתוס' פת החערות החמורות של כית' המשפט על עדות ראש השי"ב עצמו, מטילה על השי"ב חשד כבד מאוד שלא הודרך על-ידי שיקולי בטחון, אלא על-ידי שיקולי המפי' לגתיים והאישיים של שר הבטחון. לאור סיכום זה, חייב הציבור לנהל מערכה כפולה:

ראשית, עליו להכריח את הכנסת לנקות את עצמה מן החרפה של חוק בטחון ה' מדינה, אותו היא חוקקה ברוב גדול, ולי הכניס בו שינויים מכריעים, ברוח בית-המשפט שנית, עליו לתבוע ריאורגניזציה יסודית של שרות-הבטחון, להכניס אותו למסגרת חוקית, ל' הטיל עליו פיקוח ציבורי דמוי קראטי ויעיל, ולהביא לבחירתם הפומבית של ראש השי"ב על-ידי הכנסת.